

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuissimè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1646

De Martyrologio. XXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40233

De Martyrologio. CAP. XXI.

1 **M**artyrologium legitur in Choro ad Primam: de quo Baronius multa in *Prefatione ante Romanum Martyrologium*. quæ verò ille fusiùs, breuiùs hoc loco dabo. S. Clemens per septem Notarios Romanos curauit vt acta Martyrum describerentur, quibus addidit ad eandem causam septem Subdiaconos Fabianus Papa. Aliæ Ecclesiæ idem fecerè, vt Smyrnenfis & Carthagenensis, etiam ante S. Cyprianum Episcopum & Martyrem.

2 Geladius deinde reiecit scripta in hoc genere apocrypha, & falsa, vetuitque legi in Ecclesia; sed & permulta legitimè scripta perierant in persecutione Diocletiani, qui edicto generali ea tradidit igni, non tamen omnia, Deo disponente, vt Gregor. Turon. *de Glor. Mart. testatur.*

3 Et quia quotidie ad Altare Dei fiebat commemoratio Martyrum, ac etiam, vt ait August. *de S. Virginit. cap. 45.* defunctorum Sanctimonialium; idèò pridie recitabantur eorum & earum nomina in Ecclesia, quorum natalitia die sequenti recolenda essent vnà cum Sacrificio; atque hinc origo Martyrologij, hoc est Sermonis de Martyribus.

4 Legebantur Tabulæ Ecclesiasticæ Martyrum, quæ etiam Fasti dicti sunt à Tertull. *de Corona militis*, eò quòd in Sanctorum natalitijs Christiani solerent mutua inter se charitate gaudere, & conuiuium celebrare, quod Agape dicebatur, seu sacrù Epulum natalitium, ex Nazianzeno. lege Pamel. *in Epist. 37. sancti Cypriani.*

5 Porro Martyrologij Romani nescitur proprius auctor. Fuit ille ante

S. Gregorium, vt apparet *ex eiusdem Epistola 29. lib. 27. Indict. 1.* non tamen fuit Eusebius Cæsariensis, neque S. Hieronymus; qui ad summum Historias Martyrum ab Eusebio scriptas redegit in compendium. Addidere Martyrologio Romano idem Hieronymus, Beda, Florus, Vsuardus, Wandelbertus, & Ado Viennensis, non Treuerensis, vt optimè probat Heribertus Rosweyds ante Adonis Martyrologium: sed nemo ex his dicendus est auctor. In Breuiarijs M. S. antiquioribus pro Martyrologio ego legi, Datarium Calendarij.

6 Continet autem Martyrologium Romanum ex omnibus Christiani orbis Prouincijs collectos Martyres; quia Romana Ecclesia materna charitate fideles omnes filios suos esse nouit: neque tantùm Romæ passos censuit esse suos, sed omnes alios vbique gentium coronis auctos. Verumtamen neque datur singillatim singulorum nomina recensere; tum quia super arenam multiplicati sunt amici Dei; tum quia ex instituto antiqui ritus, Ecclesiæ breuitati fuit consulendum.

7 Tertia editio prodijt purior & emendatior, edita anno 1584. curante Cæsare Baronio. Recognita fuit rursus Urbani VIII. iussu, additis Sanctorum Festis, qui nuper canonizati sunt; & in primo loco positis ijs, quibus datum est Officium de præcepto: tum verò emendatus fuit textus multis in locis iuxta veritatem certissimæ Historiæ, me quoque minimo omnium collegarum præsentè; & minùs certa interim commisimus tempori decernenda maturiùs. quod intelligant ijs, quæso, qui mutationem optauerunt maiorem in ipso textu: qui verò vtuntur antiquiori textu non prohibito,

bito, obseruent ea tamen quæ dicuntur infra *num.* 12. Dabimus in calce huius Tomi Concordiam Martyrologij cum Breuiario.

8 Ad illud legendum opportuna data sunt leges initio libri, è quibus quarta & sexta sunt obseruandæ magis: vt nimirum primo loco pronuntietur ille regulariter, de quo in sequenti die faciendum est Officium, etiam si non sit in Martyrologio, si à Maioribus ritè decretum sit Officium. Alij Sancti, de quibus non fit Officium, & de quorum sanctitate nullum est dubium, nominari possunt suis locis, Martyres post Martyres, Confessores post Confessores, Virgines post Virgines, eo fine, vt in proprijs locis, vbi meritò colantur, quotannis recolantur saltem in Martyrologio. Dixi pronuntietur, & nominari possunt, non autem dico, describatur, & describi possunt, nisi separatim, non autem in ipsomet Martyrologio Romano: nam illa conceduntur in Regulis Martyrologij approbatis in Bulla Gregorij XIII. hæc autem prohibentur in eadem Bulla, data die 14. Ianuarij 1584.

9 Translato tamen Festo alicuius Sancti iuxta Rubricam de Translatione Festorum, non fit translatio de eodem in lectione Martyrologij, nisi in casibus in Martyrologio expressis. Nam licet, vt dictum est, legatur pridie de eo Festo, quod in sequenti die Officium in Calendario habet, non tamen ita fit semper, sed vt plurimum: quod patet in mense Ianuario, in Festis SS. Hilarij & Pauli primi Eremitæ, & in Septembri, in Festo Sanctorum Cornelij & Cypriani, de quibus legitur in Martyrologio pluribus antè diebus quàm Officium fiat.

10 Dices: In anno Bissextili transfertur Vigilia S. Mathiæ, & eiusdem

prænuntiatio in diem 24. ergo translato Festo aliorum Sanctorum, transferri debet de eodem nominatio in Martyrologio. Respondeo, legem haberi certam in ipsomet Martyrologio de hac Vigilia, & S. Mathiæ Festo: & ratio legis fuit, quia verè cum nomine Vigiliæ ieiunium quoque transfertur, & cum Vigilia Festum. Quæ ratione conuenit etiam anticipari extra Romanam, quæ de Vigilia & Festo S. Bartholomæi habentur in Martyrologio Romano: at in alijs Sanctorum Festis, etiam si transferantur, nullum contingit mendacium; quia verè eo die, quo leguntur in Martyrologio, illi obire: & præterea in translatione plurium Festorum difficilior esset Martyrologij lectio, retrocedendo per dies aliquando multos.

11 Translata quoque Vigilia in Sabbatum, non anticipatur lectio de Vigilia in Martyrologio, licet anticipetur Officium cum ieiunio.

12 Per eandem Regulam quartam legenda sunt primo loco nomina Sanctorum qui adduntur in dies Breuiario Romano, etiam eorum, quorum Officium ad libitum recitari potest, si illud recitandum sit in Choro.

13 Sexta verò Regula decernuntur formulæ prænuntiandi Festa Domini mobilia, quæ primo loco post Lunæ pronuntiationem annuntianda sunt, excepto Paschate, quod, antequam legantur Calendæ, annuntiat; & ratio patet, quia in ipso die Paschatis annuntiat, Calendæ verò pertinent ad sequentem diem: & quia mobilia Festa incertam habent sedem, idè initio Martyrologij fuerunt data formulæ propriæ numero nouem; nempe pro Dominica Septuagesimæ, die

Cine-

Cinerum, Dominica Palmarum, Cæna Domini, die Paschæ, Ascensione, Pentecoste, Festo Trinitatis, & sanctissimi Corporis Christi.

14 Legitur autem Martyrologium post Orationem ad Primam, Gemma *lib. 2. cap. 58.* & in fine additur Versus ad lectionem accommodatus, *Pretiosa in conspectu Domini*, &c. in venerationem, inquit Hugo 2. *de Offic. cap. 2.* Sanctorum omnium. Inuocantur ijdem Sancti per Orationem sequentem, *Sancta Maria, & omnes Sancti*, &c. à quibus ad Deum trinum eleuamur, repetito Versu ter, *Deus in adiutorium meum intende*; quem & precamur secretò Oratione Dominica, tum versu Dauidico, *Respice in seruos tuos*; denique Oratione, qua dirigi postulamus in omnibus toto die. Vide *Sectionem præcedentem cap. 3. à num. 9. pag. 56.*

De fine Officij, & Antiphonis finalibus beatae Mariæ.

C A P. X X I I.

1 **H**Orarum finis solet esse post Orationem per Versum, *Benedicamus Domino*. R. *Deo gratias*. Subsequitur, inquit Amal. *lib. 4. cap. 4.* Benedictio, & gratiarum actio (dixerat de Oratione) quia Christus benedixit Apostolis cum discederet: & Apostoli in gratiarum actionem adorauerunt, quod notauit Hugo *libro 2. de Offic. cap. 4.* Idem *cap. 2.* dixerat etiam, morem fuisse Monachorum, cum discessuri erant, petendi benedictionem à Superiore; quæ & congruè à Deo petenda est in fine cuiuslibet Horæ.

2 Addit idem *in Spec. cap. 3.* voce puerili cantari, hoc est à pueris, *Bene-*

dicamus Domino; quia omnis laus puerilis est respectu Dei, quem laudamus; & quidquid hinc dici potest, minus est laude Dei. *Deo gratias*. quasi dicamus: Placet, vt pium est, in laude Dei superari, idem *ibidem*.

3 Pietas Ecclesiæ erga Defunctos ea est, vt peracto Officio diuino ad utilitatem viuorum, suffragetur statim & Defunctis qui degunt in Purgatorio, eo Versu finali addito, *Fidelium anima*, &c. cuius tamen ritus non meminere antiqui.

4 Qui Versus non dicitur ante *Pretiosa* ad Primam; quia adhuc non est finitum Officium Primæ, cui deinde additur in eiusdem fine: neque ad Completorium habet in fine locum congruum; non enim ante Antiphonam beatae Virginis, quæ ad Officium viuorum attinet, neque post eam, quam sequitur Oratio Dominica cum salutatione Angelica, & Symbolo Apostolorum. Quare fortè hinc factum est, vt sub noctem dato signo cum campana fiat commemoratio Defunctorum, vt aliquo modo suppleatur Completorio, quod noctis initio recitabatur. Neque dicitur post aliam Horam, si aliud sequatur, vt, Vel Missa, sicuti fit in nocte Natiuitatis Domini; & hoc idem legi inter ordinationes Officij editas à S. Bonauentura, impressas in *libro Clericorum familiari Venet. anno 1561.* Vel Officium paruum beatae Mariæ, septem Psalmi, Litaniam: in quorum fine dicitur, *Fidelium anima*, &c. Vel Officium Defunctorum, in quo pro iisdem abundantius oratur, omnino extremum locum habere debet. Nouissima enim est mors, ait S. Paulus 1. *Cor. 15.*

5 Dicta Oratione Dominica pro fine Horæ ea ratione qua diximus supra